

MÜSLÜMAN FERASET VE BASİRET SAHİBİDİR!

YAZAR: ALİ AYKAÇ

لَا يُلَدِّغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ

Mümin, bir delikten iki kere sokulmaz
Buhârî, Edeb, 83.

WhatsApp İletişim

Ali AYKAÇ, İmam-Hatib, İSTANBUL
aliaykac.com

iletişim : (0)541-934 3778

telegram : t.me/vaazarsivi

facebook.com/[groups/vaazarsivi](https://facebook.com/groups/vaazarsivi)

Tüm içeriklerin **ticârî maksatla** kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır.

Ticârî maksat olmadan izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılmasında herhangi bir sorun yoktur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsanoğlu olarak bizler, imtihan için geldiğimiz bu dünyada yaratılış gayemize uygun bir biçimde hayat sürmekle mükellef tutulduk. Bir insanın hayatını beşikten mezara kadar bir bütün olarak düzenleyen ve yaratılış fitratına en uygun davranış kalıplarıyla donatan dinimiz İslam, inancın davranışa yansımaları hâlinde asıl anlamını bulacağını bizlere anlatır. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, **“İman edip salih amel işleyenler”** birbirinden ayrı tutulmamış, aksine kalp ve davranış tutarlılığının, kurtuluşa ermenin tek yolu olduğu bu şekilde bildirilmiştir.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim, **sırat-ı müstakim üzere olmanın yolunu, Allah Teâlâ'ya layıkıyla kulluk yapmakla oluşabileceğinin mesajlarını bizlere verir.**

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

***“Şüphesiz Allah, benim de Rabb'im,
sizin de Rabb'inizdir. Öyleyse ona hakkıyla kulluk edin.
İşte bu, dosdoğru yoldur.”¹***

Sırat-ı müstakim, şirkten, küfürden, nifaktan ve ikiyüzlülüğten sürekli kaçınmak, hakka ve adalete tabi olmak, gelip geçici dünya hayatının cazibesi karşısında sarsılmamak, nefsin tuzaklarından kaçınmak ve hayatının yalnızca belirli günlerini, haftalarını, aylarını oluşturan bir kulluk değil de süreklilik arz eden bir kulluk şuuru kuşanmayı amaçlayan bir Müslüman tavrı/ahlakı anlamına gelir.

¹ Âl-i İmran, 3/51

Cenâb-ı Hak; insanlığa merhametinden dolayı, sırât-ı müstakime ulaştıracak Müslümanları irşâd edecek peygamberler göndermiş ve hak davanın tebliğcileri olan peygamberler, **sıdk, emânet, tebliğ, ismet ve fetânet** özelliklerini taşırlar. İşte bu kavramlardan birisi olan fetânet; **akıl, zekâ ve firâset hususlarında en üst derecede olmaktır.** Kuvvetli bir hâfıza, yüksek bir idrak, güçlü bir mantık ve iknâ kabiliyetine sahip olmak demektir.

Fetânet; kuru bir akıl ve mantık değil, **dehânın da ötesinde bir idrak seviyesidir. Kalbe bağlı aklın, firâset ve basîretin ifadesidir.** Her peygamberin, vazifesini eksiksiz ve mükemmel bir şekilde yerine getirebilmesi için, böyle üstün bir zekâyâ sahip olması icap eder. Aksi takdirde, gönderildikleri kimselere karşı kuvvetli deliller getiremez, onları iknâ veya ilzâm² edemezler.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuştur:

اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ ”ثُمَّ قَرَأَ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ

“Müminin ferasetinden sakının. Çünkü o, Allah"ın nuruyla bakar.” buyurdu ve ardından, **“Elbette bunda feraset sahipleri için ibretler vardır.”** (Hicr, 15/75) âyetini okudu.”³

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in **Allah'ın nûruyla bakma** ile **iman** arasında bağ kurması, Müslümanın feraset ve basirette önde olması gerektiğini ifade eder.

² Bir tartışmada kuvvetli delil ve fikirlerle karşısındakini cevap veremez duruma getirme, susturma, susmaya mecbur etme.

³ Tirmizî, Tefsîru'l-Kur"ân, 15

Bu ferâset, iman nisbetindedir. İman, kâmil ve mükemmel bir iman ise ferâset de mükemmel olur. İman zayıflaştıkça ferâset de zayıflar. Ferâsetin artması için iman vücûdunun ibadet ve tâat gıdasıyla beslenmesi gerekir.

Bilge sahabe Abdullah b. Mes'ûd, insanlar arasında en ferasetli üç kişinin; Hazretr-i Yusuf *aleyhisselamı* satın aldıktan sonra hanımına, **“Ona iyi bak. Belki bize yararı dokunur veya onu evlat ediniriz.”** ⁴ diyen Mısırlı Aziz ve Hazretr-i Musa *aleyhisselam* hakkında, **“Babacığım, onu ücretle tut. Herhâlde ücretle tuttuklarının en hayırlısı, güçlü ve güvenilir olan bu adam olacaktır.”** ⁵ diyen Hazret-i Şuayb *aleyhisselamın* kızı ile halifelîği Hazret-i Ömer *radiyallahu anh* bırakan Hazret-i. Ebû Bekir *radiyallahu anh* olduğunu söyler. ⁶

Bütün bu örnekleri dikkate aldığımızda ise Müslümanın feraset alakasını değerlendirirken şu sonuçlara ulaşabiliyoruz:

- Feraset; **çağının ve zamanının sırrını okuyabilmektir.** İçinde bulunduğumuz çağ, Müslümanların önüne ne tür zorluklar-kolaylıklar koyuyor, bunu görebilmek ve bunun içinden tüm İslam dünyası için en hayırlı olanı seçebilmektir.
- Feraset; dünyada iken ahireti, ahirette ne ile karşılaşacağını görebilmektir.
- Feraset; Allah Teâlâ'nın her daim gözetimi altında olduğunu unutmamaktır.

⁴ Yûsuf, 12/21

⁵ Kasas, 28/26

⁶ Hâkim, Müstedrek, IV/1247 (2/346)

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيهِمْ أَجْمَعِينَ

“Şeytan: (Yâ Rabbi!) Senin izzetine yemîn ederim ki, içlerinden sadece samimi olanlar hariç, onların hepsini mutlaka azdıracam.” ⁷ (Geniş izah için dipnota bakınız)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuştur:

لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ

Mümin, bir delikten iki kere sokulmaz. ⁸

Mekke’de şiirleriyle Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemi hicveden ve müşrikleri Müslümanların aleyhine kışkırtan **Ebû Azze Abdullah b. Amr b. Umeyr** adında bir şair vardı. Bu şair, **Bedir Savaşı’nda esir alınmıştı**. O gün Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem huzuruna getirilmiş ve fakir olduğunu, fide verecek malı mülkü bulunmadığını ve ailesinin kalabalık olduğunu söyleyerek bağışlanma talebinde bulunmuştu. Ayrıca Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme, bir daha kendisiyle savaşmayacağına dair söz vermişti. Allah Resulü de onu serbest bırakmıştı.

⁷ Sâd, 38/82. / “**Samimi kulların hariç**” ifadesinden anlaşılıyor ki şeytanın samimi mü’minler üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Nitekim “**(Şeytanın) inanan ve yalnız Rablerine güvenen kimseler üzerinde hiçbir etkisi/hâkimiyeti yoktur.**” (Nahl 16/99) buyrulmaktadır. Çünkü onlar bütünüyle Allah’a teslim olmuş, kalplerini O’na tahsis etmiş ve işlerinde O’nu vekil kılmışlardır. Kul Allah’ı terk etmedikçe Allah kulu terk etmez. Çünkü O, kulunu yarattığı zaman ruhundan ona üfleyerek onu bütünüyle himayesine almıştır. Günde beş vakit namaz gibi ibadetler yaratanla yaratılan arasındaki himayeyi devam ettirmek ve ilişkiyi sağlamlaştırmak içindir. Allah’ın korumasında olan kişiyi şeytanın alt etmesi elbette ki düşünülemez. Onun için Allah her durumda “**şeytanın şerrinden Allah’a sığın**” diye uyarıda bulunuyor. Besmele de bu anlamda çok önemlidir. Çünkü “Bismillah” ile adım atan “**Ben Allah için yaşıyorum, O’nun rızası doğrultusunda hareket edeceğim ve hayatımı O’nun istediği gibi yaşayacağım**” diyerek teslimiyetteki kararlılığını ortaya koyuyor. - Kur'an-ı Kerim Gerekçeli ve Açıklamalı Meali, Cemal Külünkoglu

⁸ Buhârî, Edeb, 83.

Ebû Azze Mekke'ye gittikten sonra, şiirleriyle müşrikleri Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* aleyhine kışkırtmaya devam etti. İşbu **Ebû Azze**, aradan bir yıl geçtikten sonra bu kez **Uhud Savaşı'nda** Müslümanların karşısına çıktı. O, daha önce Resûlullah'a verdiği sözü hatırlatsa da Mekkeli müşriklerden **Safvân b. Ümeyye**, malı ve ailesi konusunda kendisine teminat vererek onu bu savaşa katılmaya ikna etti. Ebû Azze, Uhud'da da esir düştü. Kureyşli tek esir olarak Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*in huzuruna getirildiğinde, zorla getirildiğini ve Mekke'de bakıma muhtaç kızları olduğunu söyleyerek yine bağışlanma talebinde bulundu. Bunun üzerine Allah Resûlü, ***"Bana verdiğin söz nerde kaldı! Hayır, vallahi Mekke'de, "Muhammed'i iki kez aldattım." diyerek sakalını ovuşturamayacaksın."*** dedi ve ekledi: ***"Mümin bir delikten iki kere sokulmaz."*** Sonra da Âsım b. Sâbit'e, (savaş suçundan dolayı) onu cezalandırması talimatını verdi.

Bir müslüman da peygamberlerdeki fetânet sıfatından hisse alıp, akıl nimetini en verimli bir şekilde kullanmalıdır. Kime, neyi, ne zaman, nerede ve nasıl söyleyeceğini ve ne şekilde davranacağını iyi bilmelidir.

İstiklal Marşımızın şairi Mehmet Akif Ersoy, bundan aşağı yukarı 100 yıl önce çağdaş Müslümanların **Müslümanın feraseti** ile ilgili derdini gören, bunu neredeyse bütün acıların kaynağı olarak değerlendiren dertli bir Müslümandı.

Öyle örnekler verir ki Safahat'ta, ülke ülke, kavim kavim, insan insan kendi zaaflarımızı orada seyretmek ve acı ile sarsılmak zorunda kalırız.

Mehmet Akif'in şiirine yansıyan bir örnek, bir köylüdür. Şöyle anlatır o köylünün halini:

“Zavallı köylüye ilkin epeyce sövmüşler

İşitmemiş... Bu sefer bir odunla dövmüşler.

Birer davul kadar olmuş da budlarındaki şiş,

“Davul çalınmada, zannım, aşağıki evde” demiş.

İnince, derken, odunlar, budur deyip beyni,

“Davul bizim eve gelmiş!” demiş sonunda, hani?

Bizim de hâlimiz aynıyle köylünün hâli”⁹

Başına odunlar inerken davul bizim eve gelmiş diyecek
kadar duyarsızlaşmış bir insanın Müslüman Ferasetine
sahip olduğu söylenebilir mi?

Cenâb-ı Hak bizleri, dünyada iken Peygamber
Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in mübârek
izinden, âhirette de saâdet gölgesinden ayırmasın!

Allah Teâlâ bizleri ferasetli ve basiretli
Müslümanlardan eylesin!

(Âmin!..)

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، **الفاتحه**

⁹ Fâtih Kürsüsünde”, s. 2 s. 263